

СПОРТ ТА ДИПЛОМАТІЯ: У ПОШУКАХ СПІЛЬНОГО

Гарієвський Юрій

*старший викладач кафедри теорії і методики фізичного
виховання та адаптивної фізичної культури
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Мельник Руслан

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Для України успішна реалізація спортивної дипломатії має величезне значення. У процесі становлення державності, складних соціально-політичних та економічних умовах і протистоянні у військовій агресії росії, державі потрібно використовувати всі наявні інструменти реалізації та захисту своїх зовнішніх інтересів. У цій ситуації не можна недооцінювати ті можливості, які відкриває перед зовнішньополітичними інституціями спортивна дипломатія. Спортивні зв'язки роблять істотний внесок у зміцнення міжкультурного діалогу, сприяють зростанню міжнародного престижу країни. У наші дні спорт по праву можна назвати однією з найважливіших частин життя людини і суспільства. Він охоплює практично всі сторони життя сучасної людини. Феномен спорту в сучасному світі полягає в тому, що він став явищем глобального масштабу, що об'єднує людей різних вікових груп, національностей, релігій, поглядів. Водночас спорт – це засіб представництва на світовій арені, що забезпечує імідж країни, сприяючи таким чином реалізації її інтересів. З огляду на те, що в нашій країні багата спортивна історія та традиції, спорт мають розглядати як невід'ємну та повноцінну частину стратегії дій України в зовнішньополітичних відносинах з іншими державами.

Так, спорт та дипломатія гібридизуються, увага сучасних зовнішньополітичних концепцій фокусується на тому, як і чому уряди мають використовувати спортивні ресурси, щоб підкріплювати успіх традиційної дипломатії. Як вважають сучасні дослідники дипломатичної галузі, там, де «незграбна машина» компетентної дипломатії не може впоратися, треба закликати м'яку силу гнучкої та адаптивної неофіційної дипломатії. Використання інструментів спортивної дипломатії може якщо не цілковито розв'язати проблему, то реально створити більш сприятливі

умови для подальшого діалогу вже на найвищому рівні – в політичній площині. Нині, в умовах глобалізації, загострення міжнародних відносин, зростання загрози політичних конфліктів і криз помітно зростає роль неполітизованих міжнародних організацій і громадських структур, здатних зробити певний внесок у вирішення світових проблем. Йдеться, перш за все, про підвищення ролі спорту, спортивної дипломатії в зміцненні миру, взаєморозуміння, розрядці міжнародного навантаження та встановленні міждержавних контактів.

Реалії свідчать, ніщо не заважає спортивним інститутам зростати в масштабі і залучати до своїх ідеалів дедалі більше прихильників. Працюючи спільно, міжнародні спортивні інституції поширюють такі загальнолюдські цінності як взаємоповага, дисципліна, толерантність, рівність, чесність. Іноді спортивні інституції сприймаються як альтернатива не позбавлених блюзнірства політико-дипломатичних відносин. Що стосується використання спорту в національних інтересах, то завдяки такій політиці відбувається демократизація політичних інститутів, дипломатії в тому числі.

Класичним проявом спортивної дипломатії стало відвідання Ліги Чемпіонів 2018 р. тодішнім президентом України П.О. Порошенком із королем Іспанії Хуаном Карлосом I, президентом Естонії К.І. Кальюлайд і прем'єр-міністром Болгарії Б. Борисовим. На таких заходах часто обговорюються питання, які мають важливе значення для формування зовнішньої політики. Така форма спортивної дипломатії була завжди популярна на міжнародній арені та вирішувала конфлікти, які тривали роками.

Для держави спорт має незаперечне значення. Заняття фізичною культурою впливає на здоров'я населення, що позначається на обороноздатності країни; крім того, спорт є однією з галузей національної економіки. Однак в останні десятиліття великі держави стали широко використовувати і зовнішньополітичну функцію спорту. З розвитком засобів масової комунікації спорт став серйозним інструментом впливу. Нині такі великі спортивні змагання, як Олімпійські ігри та чемпіонати світу з деяких видів спорту, привертають більше уваги, ніж найважливіші переговори на вищому рівні, і саме за результатами цих змагань у більшості людей складається враження про ту чи іншу країну.

Україна домоглася права проведення низки найважливіших спортивних змагань, що означає приїзд великої кількості туристів і дасть змогу просувати національну культуру і систему цінностей. Не можна також забувати про такі можливості спортивної дипломатії, як використання змагань для неформальних переговорів.

На даний час, у науковій літературі немає одностайної думки щодо поняття спортивної дипломатії. Так, Філіппова Ю.В. зазначає, що

Спортивна дипломатія є формою неофіційної взаємодії певних груп спортивного товариства (організації, спортсмени, вболівальники і т. д.) між собою і з офіційними органами влади [1]. Боголюбова Н.М. та Ніколаєва Ю.В. визначають спортивну дипломатію як ряд формальних і неформальних дій держави, її дипломатичних представництв, спортивних представників, спортсменів і тренерів для досягнення цілей зовнішньої політики через спорт і спортивні змагання [2]. С.Мюррей вказує на те, що спортивна дипломатія – це офіційна та неофіційна діяльність держав, урядів, спеціальних зовнішньополітичних органів по здійсненню завдань зовнішньої політики держави шляхом організації, проведення та участі в міжнародних спортивних заходах за участю команд, спортсменів, тренерів та їх досягнень [3]. Отже, у науковій літературі немає єдиного узгодженого визначення поняття «спортивна дипломатія». Однак вважаємо, що під час надання визначення даному поняттю, перш за все, слід брати до уваги визначення «дипломатії», під якою розуміють один з засобів здійснення зовнішньої політики держави за допомогою допустимих міжнародним правом спеціальних дипломатичних заходів, прийомів, методів. Таким чином, під спортивною дипломатією, на наш погляд, слід розуміти один із засобів «дипломатії», що сприяє здійсненню зовнішньої політики держави та спрямований на підвищення ролі та авторитету держави на міжнародній арені, посиленню її взаємозв'язків з іншими державами, який здійснюється за допомогою офіційної та неофіційної діяльності державних і недержавних органів та їх спортивних представників у проведенні, організації та участі в спортивних заходах міжнародного значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Філіппова Ю. В. Спортивна дипломатія: сутнісне значення, виклики і перспективи для України: Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Науковий журнал «Політикус». 2020. № 3. С. 153–158.
2. Боголюбова Н. М., Николаєва Ю. В. Спорт в палитре международных отношений: гуманитарный, дипломатический и культурный аспекты. Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2011. 320 с.
3. Murray, St. Sports-Diplomacy: a hybrid of two halves. 2011. URL: <http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2011-symposium/Sports-Diplomacy-a-hybrid-of-two-halves-Dr-Stuart-Murray.pdf/>.
4. Стаття «Право та інновації № 4 2020 ОКЛАДНА М. Г., ЩЕГЛАКОВ І. Е. Роль спортивної дипломатії у визнанні новостворених держав.